

PSYCHOLÓGIA – BAKALÁRSKY ŠTUDIJNÝ PROGRAM (Bc.)

TÉZY NA ŠTÁTNU ZÁVEREČNÚ SKÚŠKU

PRE AKADEMICKÝ ROK 2026/2027

TEORETICKÉ ZÁKLADY PSYCHOLÓGIE

Pozornosť a vedomie. Definície, druhy, vlastnosti. Vigilancia a lucidita. Selektivita pozornosti.

Percepčné procesy. Pociťovanie verzus vnímanie. Všeobecná charakteristika analyzátorov.

Emócie. Zložky emócií. Všeobecné charakteristiky citových prejavov. Teórie vzniku emócií.

Myslenie a pamäť. Formy a druhy myslenia. Heuristika. Obsahové a časové kritérium pamäti. Zabúdanie.

Učenie. Druhy učenia. Geneticky naprogramované typy učenia. Klasické, operačné podmieňovanie; ABC model.

Psychický vývin. Determinanty, zákonitosti a spôsob realizácie psychického vývinu. Periodizácia psychického vývinu jednotlivca. Teórie psychického vývinu a vývinové modely.

Predškolské obdobie, vývin myslenia, vývin reči, citový a sociálny vývin, vývin osobnosti dieťaťa. Vývin kresby.

Školská spôsobilosť. Školský vek, telesný a motorický vývin školáka, kognitívny a sociálny vývin.

Charakteristika štádia pubescencie. Predpuberta. Sekulárna akcelerácia. Osobnosť adolescenta. Poznávanie, city, vôľa a osobnosť adolescenta. Psychosociálne moratórium.

Odchod do dôchodku. Aktívne starnutie. Štádium počiatočnej, pokročilej a vrcholnej staroby. Životná pozícia starých ľudí. Záležitosti na konci života. Smrť a vyrovnávanie sa so stratou.

Štruktúra osobnosti: vrstvy, faktory, teórie osobnosti z nich vychádzajúce.

Štýlotvorné dimenzie osobnosti: temperament – terminológia, charakteristika, teórie, prístupy, typy a typológie.

Výkonové dimenzie osobnosti: schopnosti – terminológia, charakteristika, stupne; inteligencia – Guilfordov a Vernonov model, druhy inteligencie; kreativita.

Motivácia osobnosti – motívy – definícia, klasifikácia, vonkajšia a vnútorná motivácia, implicitný a explicitný motivačný systém osobnosti.

Pojem ja, základné charakteristiky, vývin a formovanie, sebahodnotenie, sebaobraz. Dynamika ega, obranné mechanizmy.

Socializácia a kultúra. Základné typy socializácie. Skupinová identita. Kultúrne vzorce. Sociálno-psychologický výskum kultúry.

Postoje. Vytváranie postojov. Meranie postojov. Zmena postojov.

Sociálna skupina. Skupina a jej vplyv na správanie jednotlivca; poslušnosť, identifikácia so sociálnou identitou, konformita, sociálna facilitácia, sociálna lenivosť.

Prosociálne správanie. Teórie vysvetľujúce prosociálne správanie.

Agresívne správanie. Teórie vysvetľujúce agresívne správanie.

ŠTUDIJNÁ LITERATÚRA

- BLATNÝ, M. et al. (2010). *Psychologie osobnosti. Hlavní témata, současné přístupy*. Grada.
- DRAPELA, V. J. (2020). *Přehled teorií osobnosti*. Portál.
- HALL, C., & LINDZEY, G. (2002). *Psychológia osobnosti*. SPN.
- HAYES, N. (2013). *Základy sociální psychologie*. Portál.
- HEWSTONE, M., & STROEBE, W. (2006). *Sociální psychologie*. Portál.
- KASSIN, S. (2007). *Psychologie*. Computer Press.
- KOLLÁRIK, T., & SOLLÁROVÁ, E. (2004). *Metódy sociálnopsychologickej praxe*. Ikar.
- MYERS, D. (2016). *Sociální psychologie*. Edika.
- NAKONEČNÝ, M. (2021). *Psychologie osobnosti*. Triton.
- NOLEN-HOEKSEMA, S., FREDRICKSON, B. L., LOFTUS, G. R., & WAGENAAR, W. A. (2012). *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Portál.
- PLHÁKOVÁ, A. (2007). *Učebnice obecné psychologie*. Academia.
- ŘÍČAN, P. (2010). *Psychologie osobnosti. Obor v pohybu*. Grada.
- THOROVÁ, K. (2015). *Vývojová psychologie*. Portál.
- VÁGNEROVÁ, M. (2007). *Vývojová psychologie II. Dospělost a stáří*. Karolinum.
- VÁGNEROVÁ, M. (2012). *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. Karolinum.

METODOLOGICKÉ ZÁKLADY PSYCHOLÓGIE

Veda a vedecký výskum. Dôveryhodnosť poznania. Psychológia ako veda. Deskripcia, explanácia, predikcia. Proces vedeckého výskumu: od myšlienky k publikácii.

Etika vedeckého skúmania v psychológii. Informovaný súhlas. Zdieľanie dát a materiálov.

Základné metodologické koncepty: Teória, model, výskumná otázka, hypotéza, konštrukt, operacionalizácia, premenná.

Premenné a ich typy: podľa predpokladu kauzality, podľa škály/spôsobu merania, podľa úrovne manifestácie.

Meranie v psychológii. Validita. Reliabilita.

Hypotéza. Typy hypotéz. Testovanie hypotéz. Princíp falzifikácie.

P-hodnota. Štatistická sila. Veľkosť efektu. Štatistická vs. substantívna významnosť.

Základné druhy výskumu: kvantitatívny vs. kvalitatívny, prierezový. Metódy zberu kvantitatívnych a kvalitatívnych dát.

Zber dát v psychológii. Konštrukcia nástrojov. Princípy vedenia rozhovorov.

Prierezové, longitudinálne a vysoko intenzívne zbery dát. Ekologická a interná validita.

Experimentálne vs. neexperimentálne plány. Prirodzený experiment. Intervencia.

Možnosti zberu dát. Objektívne vs. subjektívne dáta. Skreslenia súvisiace so zberom dát.

Výskumný súbor. Reprezentatívnosť. Metódy výberu výskumného súboru.

Možnosti vyhodnocovania dát. Základné možnosti analýz kvantitatívnych a kvalitatívnych dát. Štatistické testy a inferencia.

Kauzalita vs. korelácia. Kauzálne vzťahy medzi premennými. Možnosti a limity kauzálnych záverov.
Sieťový prístup k psychologickým konštruktom. Dynamika psychologických javov.
Kumulácia a syntéza vedeckého poznania. Meta-výskum.
Kritické hodnotenie vedeckej štúdie. Zdroje neistoty. Alternatívne vysvetlenia výsledkov. Korekcia vedeckého poznania.
Problematické výskumné praktiky. Publikačné skreslenie. Reprodukovateľnosť a replikovateľnosť.
Vedecká komunikácia a interpretácia výsledkov. Štruktúra vedeckého článku. Transparentné reportovanie. Rozdiel medzi výsledkom a jeho interpretáciou.

ŠTUDIJNÁ LITERATÚRA

BAČÍKOVÁ, M., & JANOVSKÁ, A. (2018). *Základy metodológie pedagogicko-psychologického výskumu*. ŠafárikPress.
FERJENČÍK, J. (2010). *Úvod do metodológie psychologického výskumu*. Portál.
HALAMA, P. (2011). *Princípy psychologickéj diagnostiky*. Trnavská univerzita.
MARŠÁLOVÁ, L., MIKŠÍK, O., et al. (1990). *Metodológia a metódy psychologického výskumu*. SPN.
MARTIN, P., & BATESON, P. (2009). *Úvod do teorie a metodologie měření chování*. Portál.
PUNCH, K. F. (2008). *Základy kvantitativního šetření*. Portál.
PUNCH, K. F. (2015). *Úspěšný návrh výzkumu*. Portál.
RAJČÁNI, J., KAČMÁR, P., et al. (2024). *Štatistika pre reprodukovateľný výskum v spoločenských vedách*. Univerzita Komenského v Bratislave.
SVOBODA, M., HUMPOLÍČEK, P., & ŠNOREK, V. (2013). *Psychodiagnostika dospělých*. Portál.

ZÁKLADY APLIKOVANEJ PSYCHOLÓGIE

Charakteristika a ciele psychologického poradenstva. Poradenské prístupy. Poradenstvo vs. psychoterapia.
Metódy poradenskej práce. Základné metódy práce s klientom.
Poradenský proces. Poradenský kontrakt.
Formy psychologického poradenstva. Základné charakteristiky párového, rodinného a skupinového poradenstva.
Rizikovní klienti v poradenskej práci. Základné charakteristiky práce s rizikovými klientmi.
Supervízia v poradenstve. Etické zásady v práci poradenského psychológa.
Stres – definícia, typy stresu, teórie stresu, copingové stratégie, všeobecný adaptačný syndróm, príznaky stresu (fyziologické, emocionálne, behaviorálne).
Psychológia zdravia – zameranie, oblasti pôsobenia, psychosomatika, behaviorálna medicína, salutogénne faktory, prevencia.
Únavový syndróm a poruchy spánku – charakteristické klinické prejavy, etiológia, vnútorné prežívanie pacienta, možnosti terapeutickej intervencie.
Úzkosť a úzkostné poruchy – typy, charakteristické klinické prejavy, etiológia, vnútorné prežívanie

pacienta, možnosti terapeutické intervencie.

Depresia – charakteristické klinické prejavy, etiológia, vnútorné prežívanie pacienta, možnosti terapeutické intervencie. Depresia pri telesných ochoreniach.

Suicidalita – definícia, suicidálne konanie, teórie, pravdy a nepravdy vo vzťahu k samovraždám, možnosti terapeutické intervencie.

Špecifické vývinové poruchy učenia, poruchy intelektu – etiopatogenéza, typy, výskyt, prejavy, možnosti intervencie.

Pervazívne vývinové poruchy, poruchy príjmu potravy – etiopatogenéza, typy, výskyt, prejavy, možnosti intervencie.

Pojem práca a pracovný výkon z pohľadu psychológie práce. Determinanty pracovnej výkonnosti.

Osobnosť a práca – pracovná adaptácia, jej dimenzie, teórie popisujúce pracovnú adaptáciu a prispôsobivosť, adaptačný proces, identifikácia s prácou, pracovná spokojnosť.

Pracovné prostredie – podmienky – fyzikálne a chemické, monotónia, bezpečnosť práce, úprava pracovného miesta. Pracovná záťaž, únava.

Pracovný tím – pojem, pracovná skupina a jej vývin, efektivita pracovného tímu, skupinová dynamika v pracovnom tíme.

Negatívne javy na pracovisku z pohľadu psychológie práce. Mobbing – vymedzenie, formy, fázy, mobbingová triáda.

Koučing – vymedzenie, predpoklady, typy, proces, ovplyvňujúce faktory, koučingové zručnosti.

ŠTUDIJNÁ LITERATÚRA

BAŠTECKÁ, B., MACH, J., et al. (2015). *Klinická psychologie*. Portál.

BERRY, L. M. (2009). *Psychológia v práci. Úvod do pracovnej a organizačnej psychológie*. Ikar.

DRAPELA, J. V., HRABAL, V., et al. (1995). *Vybrané poradenské směry: teorie a strategie*. Karolinum.

HERETIK, A., HERETIK, A. et al. (2016). *Klinická psychológia*. Psychoprof.

HRICOVÁ, M. (2025). *Mám či nemám: Etika v psychologické praxi*. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

HVOZDÍK, S. (2010). *Úvod do poradenskej psychológie. Vysokoškolské učebné texty*. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

KOLLÁRIK, T. (2011). *Sociálna psychológia + psychológia práce = sociálna psychológia práce?* Univerzita Komenského v Bratislave.

KŘIVOHLAVÝ, J. (2009). *Psychologie zdraví*. Portál.

PROCHÁDZKA, R. et al. (2014). *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Grada.

ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D., et al. (2006). *Dětská klinická psychologie*. Grada.

ŠTIKAR, J., RYMEŠ, M., RIEGEL, K., & HOSKOVEC, J. (2003). *Psychologie ve světě práce*. Karolinum.

WAGNEROVÁ, I. et al. (2011). *Psychologie práce a organizace. Nové poznatky*. Grada.